

Georg Wilhelm Friedrich Hegel

född 1770, död 1831, professor i filosofi i Jena, Heidelberg och slutligen i Berlin, är en av 1800-talets mest inflytelserika tänkare. Det förra århundradets andliga och kulturella utveckling kan inte förstås, om man inte känner till Hegel.

Enligt Hegel finns det mänskliga tänkandet objektiverat i världen: eftersom tillvaron i sin innersta grund är tanke och tänkande, kan tillvarons väsen förstås endast med utgångspunkt i oss själva. Tillvarons innersta väsen, Gud, är en ande som endast så småningom blir medveten om sig själv, Gud är en Gud i vardande, och denna vardande-process är en logisk process, som rör sig framåt enligt dialektikens lagar. Varje genomtänkt begrepp leder till sin motsägelse, thesis leder till antithesis, och ur denna motsättning framkommer den synthesis, som i sin tur blir upphov till nästa dialektiska process.

Hegels utvecklingstänkande har haft ett enormt inflytande på det västerländska tänkandet och på vetenskapen. Bibelkritiken hos Strauss och Baur, ateismen hos Feuerbach, men också den idealistiska teologi som tog sin uttryck i den engelska publikationen *Lux mundi* (Världens ljus) har inspirerats av Hegel. Både naturvetenskap och historia, både juridik och estetik har mottagit avgörande impulser från honom. Framför allt bygger Marx och marxismen på hegelianska grundtankar.

Det är uppenbart att Hegels tänkande inte kunde förenas med kristen tro. Så mycket märkligare är att Hegel under sitt livs sista skede närmade sig Kristus.

Hegel föll offer för en koleraepidemi i Berlin hösten 1831. Hans änka har berättat om hans sista stunder. När han kände döden närma sig, gav det honom ingen tröst att han hade fört ett rättsskaffens liv på hög moralisk nivå. Han, som under sin berömmelse dagar hade hånat den typ av kristen fromhet, som grundade sig på Bibelns ord sådana de står skrivna – enligt hans filosofi var det genom spekulering man nådde den högsta kristna sanningen – han begärde nu att man skulle läsa för honom ur Bibeln. Och han sade sig bli medveten i sitt inre om att Bibeln var Guds ord. Om sina i hela den bildade världen beundrade lärda skrifter yttrade han sig nu ogillande och ångerfullt och utropade: "Om Gud låter mig bli frisk igen, så vill jag förkunna hans evangelium högt för all världen." Och om hans djupa inre behov av förlåtelse och nåd vittnar några verser, som han gång på gång högt upprepade:

O Jesu, du som vägen är och livet
gör allt i mig din vilja undergivet

och:

Du käre Frälsare, till dig mig drag!
Bliv i min själ mer mäktig dag från dag,
att jag må bli mer lik dig som du är.
Tag mig till dig och lät mig vila där.

(Sven Danell: SAGT INFÖR DÖDEN - BANBRYTARE INOM TÄNKANDE, FORSKNING, SAMHÄLLSORDNING OCH MÄNNISKOVÅRD)